

Research Article

A MANAGEMENT MODEL DEVELOPMENT TO CONVEY LOCAL WISDOM IN
SECONDARY SCHOOLS: A CASE STUDY OF THAPLAPRACHA-U-THIT SCHOOL

การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น
สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ

Received: October 10, 2024

Revised: November 30, 2024

Accepted: December 9, 2024

Kittisak Sinthuvongsanon^{1*} Aumporn Lincharoen² Pakorn Prachanban³ and Anucha Kornpuang⁴
กิตติศักดิ์ สินธุวงสานนท์^{1*} เอื้อมพร หลินเจริญ² ปกรณ์ ประจันบาน³ และอนุชา กอนพวง⁴

^{1,2,3,4}Faculty of Education, Naresuan University

^{1,2,3,4}คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

*Corresponding Author, E-mail: kittisaksi64.nu.ac.th

Abstract

This research mainly aimed at developing a management model to convey local wisdom for secondary schools: a case study of Thaplapracha-u-thit School participatory action research. The research method consisted of 2 steps: 1) Study the basic information, current condition, problems, needs, to develop a management model to convey the local wisdom for secondary schools, Informants included the group of teachers, the basic school board, the members of student-parent network, local sages and local wisdom, Thaplapracha-u-thit School totally 36 people. The information was collected by group discussion. 2) Create of the model by the local wisdom for secondary schools, Informants included the group of teachers, the basic school board, the members of student-parent network, local sages and local wisdom, Thaplapracha-u-thit School totally 12 people. The information was collected by group discussion and check the quality of the model, by totally 9 people, to consolidate the data using the expert-based seminar (connoisseurship), and to examine the appropriateness and feasibility of the draft model and the guide to the management model to convey local wisdom for secondary schools. The results found that 1) the current state of the transfer of local wisdom on the subject of curriculum integration was that, currently, the school has tried to integrate local wisdom into the teaching curriculum, but still in a limited scope. The teaching arrangement depended on the ability and interest of the teachers, and also lacked a systematic integration approach, or community participation. The school did begin to invite local and community sages and local wisdom to participate in

the process of knowledge transfer, but only in a ceremonial or occasional field event. There was a lack of ongoing connection and sustainable cooperation between the school and the community. As for the use of local wisdom media and technology, the majority of them relied on traditional teaching and practical learning in real areas, but there was a lack of technology to strengthen learning and retention of local knowledge in a way accessible to students in the modern time. The problem of local wisdom transfer was found that schools lacked proficient teachers. In addition, some teachers lacked essential skills to teach and integrate the local wisdom content into the teaching curriculum systematically, making the transfer of knowledge occur in a discrete and inexhaustible way. The lack of learning resources, the provision of local wisdom-related materials and learning resources, such as learning materials, digital media, and teaching tools, remained problematic. The caused limitation of learning and failure to provide students with a comprehensive and profound learning experience, and creating teaching approaches that promote learning in local contexts. Teacher training and development was lacking. Indeed, it required training and development of teachers to have local wisdom knowledge and skills, as well as the use of teaching materials and technologies for teachers to manage more interesting and effective learning. Building sustainable partnerships with communities and collaboration between schools and communities was essential for the sustainable transfer of local wisdom.

2) The management model of transferring local wisdom for secondary schools consists of 5 parts: 1) Principles: Emphasizing participation from all stakeholders through practical engagement, leading to sustainable development. 2) Objectives: Promoting and supporting collaboration among all stakeholders in transmitting local wisdom within schools, ensuring continuity and preservation. 3) Essence: The model for transmitting local wisdom contributes to the enhancement of educational quality 4) Elements: Active participation from all stakeholders, with the school serving as the central hub, incorporating the use of technology, and 5) Efficiency and effectiveness in transferring knowledge and local wisdom. Experts are of the opinion that there is a management model for transferring local wisdom to secondary schools. is appropriate accuracy and possibility It's at a very good level.

Keywords: Local Wisdom, Management Model, Participatory Research, Current Conditions, Problems and Needs

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม วิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการในการพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ คณะครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครองของนักเรียน ประชาชนชาวบ้านและผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ จำนวน 36 คน จัดเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยคณะครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครองของนักเรียน ประชาชนชาวบ้านและผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 12 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม และตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้อง และความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เก็บรวบรวมข้อมูล

โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องของการบูรณาการในหลักสูตร โรงเรียนได้พยายามบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอน แต่ยังคงอยู่ในขอบเขตที่จำกัด การจัดการเรียนการสอนมักขึ้นอยู่กับความสามารถและความสนใจของผู้สอน และยังขาดแนวทางการบูรณาการที่เป็นระบบ การมีส่วนร่วมของชุมชน โรงเรียนได้เริ่มมีการเชิญปราชญ์ชาวบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการถ่ายทอดความรู้ แต่มักเกิดในลักษณะกิจกรรมเชิงพิธีการหรือการจัดกิจกรรมภาคสนามเป็นครั้งคราว ยังขาดการเชื่อมโยงอย่างต่อเนื่องและการสร้างความร่วมมืออย่างยั่งยืนระหว่างโรงเรียนและชุมชน และในส่วนของ การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นยังคงค่อนข้างจำกัด ส่วนใหญ่ยังคงพึ่งพาการสอนแบบดั้งเดิมและการเรียนรู้เชิงปฏิบัติในพื้นที่จริง แต่ขาดการใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และการเก็บรักษาความรู้ท้องถิ่นในรูปแบบที่เข้าถึงง่ายสำหรับนักเรียนในยุคปัจจุบัน 2) ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษากรณีศึกษาโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ พบว่ารูปแบบประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนผ่านการปฏิบัติจริงทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน 2) วัตถุประสงค์ การส่งเสริม สนับสนุนของทุกภาคส่วนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนทำให้เกิดการสืบสาน 3) สารสำคัญ รูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นนำไปสู่คุณภาพ 4) องค์ประกอบ การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนโรงเรียนเป็นศูนย์กลางมีการใช้เทคโนโลยี และ 5) ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การตรวจสอบรูปแบบพบว่ามีความเหมาะสม ความถูกต้องและเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ภูมิปัญญาท้องถิ่น รูปแบบการบริหารจัดการ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

บทนำ (Introduction)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ที่เน้นพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ ให้ดัชนีความก้าวหน้าของคนอยู่ในระดับที่สูงเพื่อนำไปสู่ศิลปะและวัฒนธรรมที่ขับเคลื่อนงานศาสนา ศิลปวัฒนธรรมด้านแนวคิด เศรษฐกิจวัฒนธรรมใหม่ สร้างรายได้ เสริมคุณค่า พัฒนาสังคมฯ มุ่งเน้นส่งเสริมให้เด็กและเยาวชน ประชาชนเข้าถึงศิลปวัฒนธรรม (Ministry of Culture, 2022) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 29 ระบุให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ชุมชน องค์กรชุมชน ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน รู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ และหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน มาตรา 57 ระบุให้หน่วยงานทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษา (Office of the Education Council, 2010, pp. 8-9) อีกทั้งกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายให้นำภูมิปัญญาเข้าสู่การศึกษาของชาติ โดยเลือกสรรสาระและกระบวนการเรียนรู้เข้าสู่ระบบการศึกษาทั้งในการศึกษาในโรงเรียน การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย (Office of the Education Council, 2010, p. 12)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาเป็นหลักสำคัญ ที่ประชาชนเข้าไปกำหนดการจัดการศึกษาโดยมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การร่วมดำเนินการ การร่วมสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษา การมีสิทธิร่วมรับผลประโยชน์จากการจัดการศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อม (Panarit, 2003, pp. 17-27) ซึ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสิ่งสำคัญในการนำความรู้และประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนกับเยาวชน ความต้องการทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้เยาวชนและผู้ปกครอง มุ่งหวังให้การศึกษาเน้นไปที่การพัฒนาทักษะสมัยใหม่ที่ตอบโจทย์การทำงานในอนาคต การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมและสังคม ปัจจุบันมีการรับวัฒนธรรมจากต่างประเทศเข้ามามากขึ้น ทำให้ความสนใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นลดลง และ

การเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตที่รวดเร็วคนรุ่นใหม่หันไปให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมร่วมสมัยมากขึ้น ขาดการบูรณาการในหลักสูตร การจัดหลักสูตรที่แยกจากกัน ระหว่างวิชาการทั่วไปกับภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้ยากต่อการนำมาประยุกต์ใช้ร่วมกัน (Jullasin, 2008)

โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ ตั้งอยู่ในเขตอำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ที่มีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ วัฒนธรรมประเพณีที่ยิ่งใหญ่สืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคน มีประเพณีตีกลองปู่จาวในวันสำคัญทางศาสนา ประเพณีการจับปลาสะเอน การต้องแก้วท่าปลา ประเพณีขึ้นธาตุวัดตีนดอย ประเพณีตานก๋วยสลาก ประเพณีการแห่ผีตลก (Wimuma, 2024) มีภูมิปัญญาด้านเศรษฐกิจได้แก่ ผลิตภัณฑ์แปรรูปเม็ดมะม่วงหิมพานต์ ผลิตภัณฑ์ปลาชีวแก้ว ของใช้จักสานงาน ผลิตภัณฑ์งานช่างไม้ ผ้าขึ้นตีนจก และมีภูมิปัญญาหมอดินหมูบ้าน (Tha Pla Subdistrict Administrative Organization, 2024) ทั้งนี้ โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศเป็นสถานศึกษามีหน้าที่จัดการศึกษาในท้องถิ่นจึงควรนำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่าสู่กระบวนการเรียนรู้ ขับเคลื่อนความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในสถานศึกษา ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาท้องถิ่นและภูมิปัญญาในโรงเรียน นำองค์ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาถ่ายทอดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้และอนุรักษ์สืบไป ซึ่งโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศนำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้เท่านั้น ยังไม่มีการร่วมมือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียน และไม่มีแนวทางการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะแสวงหาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของอำเภอท่าปลา พร้อมแสวงหารูปแบบและแนวทางการบริหารจัดการในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยคาดหวังจะเป็นแนวทางการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ได้จริงกับผู้เรียน เพื่อช่วยในการแก้ไขปัญหาและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษของผู้บริหาร ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีการวางแผนที่จะพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้และดำเนินการในโรงเรียนอย่างแพร่หลาย

วัตถุประสงค์การวิจัย (Objectives)

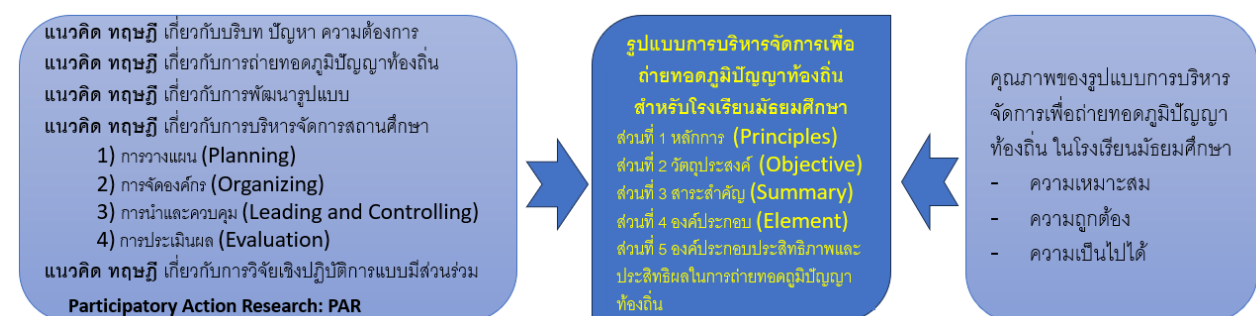
1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการสำหรับนำมาใช้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

Figure 1

Conceptual framework

แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย (Scope of Research)

1. ขอบเขตด้านพื้นที่วิจัย คือ โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ และเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ

2. ขอบเขตประชากร/แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลชั้นตอนที่ 1 ได้แก่ 1) กรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองเครือข่ายโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ จำนวน 12 คน 2) ผู้แทนครูโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ จำนวน 12 คน 3) ราษฎรชาวบ้านและผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอท่าปลา จำนวน 12 คน รวมจำนวน 36 คน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นผู้มีตำแหน่งหรือมีประสบการณ์ทำงาน 1 ปีขึ้นไป

ประชากรชั้นตอนที่ 2

การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ ได้แก่ 1) กรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองเครือข่าย โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ จำนวน 4 คน 2) ผู้แทนครูโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ จำนวน 4 คน 3) ราษฎรชาวบ้านและผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอท่าปลา จำนวน 4 คน รวมจำนวน 12 คน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นผู้มีตำแหน่งหรือมีประสบการณ์ทำงาน 1 ปี ขึ้นไป

การตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ ได้แก่ 1) คณะครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครองโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ จำนวน 2 คน 2) ราษฎรชาวบ้านและผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอท่าปลา จำนวน 2 คน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการพัฒนารูปแบบการบริหาร วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ การศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน 4) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ การศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน 5) คณาจารย์จากสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่มีประสบการณ์สอนเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาหรือบริหาร การศึกษา จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

ขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่ สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ และรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ของโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ สำหรับนำมาใช้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา

1) ศึกษาเอกสารข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ จากเอกสารข้อมูลขององค์กรปกครองท้องถิ่นอำเภอท่าปลา การวิเคราะห์สังเคราะห์ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีหลักการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นภายในประเทศโดยใช้แบบสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (literature review template)

2) ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการเกี่ยวกับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ จากการสนทนากลุ่ม (Focused Group Discussion) ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาของโรงเรียน 3 กลุ่ม คือ กลุ่มครูผู้สอน กลุ่มราษฎรชาวบ้านผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น กลุ่มคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองเครือข่ายของโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ

เครื่องมือวิจัย กรอบประเด็นการสนทนาในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) ในประเด็นที่เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการเกี่ยวกับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในปัจจุบันมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านทางโรงเรียนหรือชุมชน การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน กิจกรรมหรือรูปแบบการสอนใดที่ได้รับความนิยม สื่อและเทคโนโลยีที่มีอยู่ในปัจจุบันมีบทบาทอย่างไรในการสนับสนุนการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ปัญหาในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ปัญหาและอุปสรรคหลักที่พบในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในปัจจุบัน ภูมิปัญญาท้องถิ่นบางอย่างที่ถูกลืมหรือไม่ถูกนำมาใช้ในปัจจุบัน โรงเรียนหรือครูผู้สอนพบปัญหาใดบ้างในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่หลักสูตรการเรียนการสอน

3. ความต้องการในการพัฒนาการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น แนวทางที่ใช้เพื่อส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนหรือชุมชน การสนับสนุนจากภาครัฐหรือองค์กรอื่น ๆ ในการส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ความต้องการหลักในการพัฒนาสื่อและทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเทคโนโลยีและแพลตฟอร์มออนไลน์สามารถช่วยสนับสนุนการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) จำนวน 3 ครั้ง ณ ห้องประชุม 100 ปี โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ ครั้งที่ 1 คณะครู โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ ครั้งที่ 2 กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ ครั้งที่ 3 ประชาชนชาวบ้านและผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอท่าปลา โดยมีหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ เป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Moderator) และหัวหน้างานทะเบียนวัดผล โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ เป็นผู้บันทึกข้อมูล (Note-taker) การจัดสนทนากลุ่มทั้ง 3 กลุ่มของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้โดยการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมผู้เข้าร่วมสนทนาเข้ามามีส่วนร่วมกระบวนการแสวงหาความรู้ร่วมกัน วิเคราะห์ปัญหาร่วมกัน ศึกษาความต้องการ สำนวตรตรวจสอบภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอท่าปลา ตลอดจนวางแผนแนวทางการแก้ไขปัญหาในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ ผ่านกลไกการร่วมตัดสินใจ ร่วมเรียนรู้ นำไปสู่การพัฒนาการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาของโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) และสรุปอุปนัย (Analytic Induction) (Lincharean, 2018)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา

1. การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ของโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) ประกอบด้วย 1) กรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองเครือข่ายโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ จำนวน 4 คน 2) ผู้แทนครูโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ จำนวน 4 คน 3) ประชาชนชาวบ้านและผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอท่าปลา จำนวน 4 คน รวมจำนวน 12 คน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นของโรงเรียน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เป็นผู้มีความรู้หรือมีประสบการณ์ทำงาน 1 ปีขึ้นไป

เครื่องมือวิจัย แบบสนทนากลุ่ม (focus group guide) กรอบประเด็นการสนทนาในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ของโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussions) ห้องประชุม 100 ปี โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยมีหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ เป็นผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Moderator) และหัวหน้างานทะเบียนวัดผล โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ เป็นผู้บันทึกข้อมูล (Note-taker) ซึ่งผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action) ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการสนับสนุน การจัดการ และสะท้อนความคิดเห็นในการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ของโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศร่วมกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปอุปนัย (Analytic Induction) (Lincharean, 2018)

2. การตรวจสอบรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ของโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ แหล่งข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน มีเกณฑ์ ดังนี้ คณะครู กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เครือข่ายผู้ปกครอง โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ จำนวน 2 คน 2) ราษฎรชาวบ้านและผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น อำเภอท่าปลา จำนวน 2 คน 3) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในพัฒนารูปแบบการบริหารวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ การศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 2 คน 4) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญในพัฒนา การบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ การศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 1 คน 5) คณาจารย์จากสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ที่มีประสบการณ์สอนเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาหรือบริหารการศึกษา จำนวน 2 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ ของรูปแบบด้วยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

ผลการวิจัย (Results)

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ สำหรับนำมาใช้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรณีศึกษาโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ จังหวัดอุตรดิตถ์ ผลการวิจัย พบว่า

1.1 สภาพปัจจุบัน โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอท่าปลาด้านศาสนาคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมความเชื่อมาจัดการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา ศิลปะและภาษาไทย ได้แก่ ประเพณีผีตลิ่ง ยี่งาดการนำประเพณีผีตลิ่ง บูรณาการจัดการจัดการเรียนรู้รายวิชาอื่นให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการใช้แหล่งเรียนรู้เครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่นนอกสถานศึกษา เพียงวัดท่าปลาเท่านั้น มีการจัดค่ายทัศนศึกษา การเชิญราษฎรชาวบ้านและผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอน โรงเรียนยังไม่มีข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ครบถ้วนทั้งพื้นที่ การบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นยังดำเนินการโดยกลุ่มการบริหารงานวิชาการ แหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนมีเพียงด้านศาสนาและประเพณี ซึ่งอำเภอท่าปลามีภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านหลายด้าน เช่น ด้านการเกษตรได้แก่ หมอดิน หมูบ้าน ด้านเศรษฐกิจได้แก่ ผลิตภัณฑ์แปรรูปเม็ดมะม่วงหิมพานต์ ผลิตภัณฑ์ปลาช่อนแก้ว ของใช้จักสานงาน ผลิตภัณฑ์งานช่างไม้ ผ้าขึ้นดินจก เป็นต้น

1.2 ปัญหา โรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นยังไม่ชัดเจนและเป็นระบบ การบูรณาการเนื้อหาท้องถิ่นกับวิชาหลักยังไม่ครอบคลุมและไม่ต่อเนื่อง ขาดแคลนทรัพยากรและสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม เช่น หนังสือ วิดีโอสารคดี และสื่อดิจิทัล ทำให้การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นมีข้อจำกัดในการสอนและการทำกิจกรรม ไม่มีแนวทางการวัดผล ประเมินผลให้สอดคล้องกับลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่น, นักเรียนยังขาดทักษะกระบวนการคิด ความภาคภูมิใจ เห็นประโยชน์ภูมิปัญญาท้องถิ่นตนเอง, การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการส่งเสริมสนับสนุนการถ่ายทอดภูมิปัญญาในโรงเรียนยังไม่ต่อเนื่องและไม่เป็นรูปธรรม

1.3 ความต้องการ ครูต้องการเพิ่มทักษะการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น, โรงเรียนและครูต้องการความร่วมมือจากชุมชนและผู้รู้ท้องถิ่นในการถ่ายทอดภูมิปัญญา เพราะพวกเขาเป็นแหล่งความรู้ที่แท้จริง แต่การเชื่อมโยงและการสนับสนุนจากชุมชนยังขาดความต่อเนื่อง, โรงเรียนต้องการการสนับสนุนเพิ่มเติมจากหน่วยงานภาครัฐและองค์กรอื่นๆ ในการจัดหาอุปกรณ์สื่อการสอน การฝึกอบรมครู และการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น, โรงเรียนต้องการเทคโนโลยีในการเก็บรักษาและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การสร้างฐานข้อมูลดิจิทัล หรือการใช้สื่อออนไลน์เพื่อเข้าถึงนักเรียนในวงกว้าง และเครือข่ายผู้ปกครองต้องการให้นักเรียนสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสร้างอาชีพได้

จากการศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการ ผู้วิจัยใช้ทฤษฎี Henri Fayol's Management Theory เป็นแนวคิดที่เน้นหลักการบริหารจัดการ 5 ประการ ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การสั่งการ (Leading) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุม (Controlling) เชื่อมโยงเพื่อสร้างรูปแบบการวิจัยต่อไป

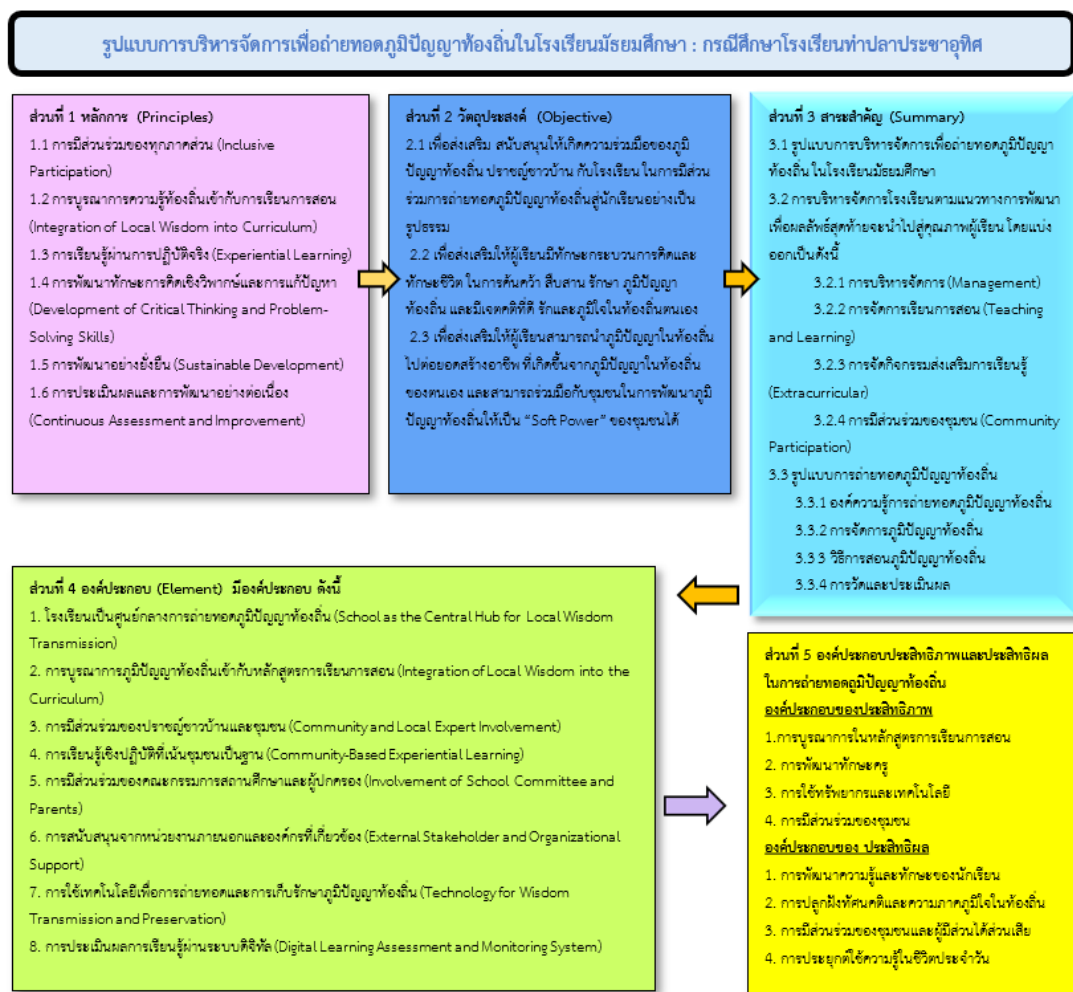
2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา

2.1 รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่ามี 5 ส่วน ดังภาพ

Figure 2

Management Model for Transmitting Local Wisdom in Secondary Schools

รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

ส่วนที่ 1 หลักการ (Principles)

1.1 การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (Inclusive Participation)

1.2 การบูรณาการความรู้ท้องถิ่นเข้ากับการเรียนการสอน (Integration of Local Wisdom into Curriculum)

1.3 การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง (Experiential Learning)

1.4 การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา (Development of Critical Thinking and Problem-Solving Skills)

1.5 การพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development)

1.6 การประเมินผลและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuous Assessment and Improvement)

ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ (Objective)

2.1 เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดความร่วมมือของภูมิปัญญาท้องถิ่น ปรมาจารย์ชาวบ้าน กับโรงเรียน ในการเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ของการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่นักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

2.2 เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิดและทักษะชีวิต ในการค้นคว้า สืบสาน รักษา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีเจตคติที่ดี รักและภูมิใจในท้องถิ่นตนเอง

2.3 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้เรียนมีการต่อยอดเป็นอาชีพ ที่เกิดขึ้นจากภูมิปัญญาในท้องถิ่นของตนเอง หรือสามารถร่วมกับชุมชนในการพัฒนาเป็น “Soft Power” ของชุมชนได้

ส่วนที่ 3 สรุปสาระสำคัญ (Summary)

3.1 รูปแบบการบริหารจัดการ เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

3.2 การบริหารจัดการโรงเรียน ตามแนวทางการพัฒนาเพื่อผลลัพธ์สุดท้ายจะนำไปสู่คุณภาพผู้เรียน โดยแบ่งออก เป็นดังนี้

1) การบริหารจัดการ (Management) ในการบริหารโรงเรียน 9 องค์ประกอบประสบความสำเร็จ แล้วนำไปใช้ร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance Appraisal) ได้ เพราะผลลัพธ์สุดท้ายจะนำไปสู่ผู้เรียน โดยแบ่งออกดังนี้

ขับเคลื่อนด้วยการบริหารโรงเรียน มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความเป็นผู้นำองค์กรของผู้บริหาร 2) การมีส่วนร่วมชุมชน 3) การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ 4) การนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ 5) การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน

ขับเคลื่อนด้านการเรียนการสอน มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) พัฒนาหลักสูตรและการประเมินผลอย่างหลากหลาย 2) พัฒนาให้ครูมีองค์ความรู้ในรูปแบบและการปฏิบัติการสอน 3) การต่อยอดในการพัฒนาวิชาชีพ

ขับเคลื่อนผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน มี 1 องค์ประกอบ ได้แก่ การเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งเกิดจากการ 8 องค์ประกอบที่ได้พัฒนาร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพ

2) การจัดการเรียนการสอน (Teaching and Learning) การจัดการเรียนการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่นของที่ครูควรใช้ มี 6 วิธี ได้แก่ เทคนิคการกระตุ้นความคิด การใช้กระบวนการกลุ่ม การทดลองปฏิบัติ การใช้โครงงาน และการใช้กระบวนการ Active Learning กับการใช้สถานการณ์จำลอง

3) การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ (Extracurricular) หลักการของรูปแบบเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ 6 รูปแบบที่กล่าวไปแล้ว ที่ผสมผสานกับกิจกรรมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ โดยให้สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดความสามารถของนักเรียนแต่ละระดับชั้น มีเนื้อหาสาระร้อยเรียงเรื่องของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับหลักสูตรท่าปลา

ศึกษามาสร้างเป็นชุดกิจกรรมตั้งแต่มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โดยมีเป้าหมายสูงสุดคือการที่ผู้เรียนมีทักษะในการจัดทำโครงการเพื่อสร้างสรรค์ความรู้ต่อยอดให้กับผู้เรียน

4) การมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Participation) ชุมชนและที่เกี่ยวข้องควรมีส่วนร่วมทั้ง 4 ระดับ โดยต้องร่วมกันอนุรักษ์และร่วมกันในการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ โดยมีข้อมูลสรุปได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและการวางแผน รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการนำมาใช้ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

3.3 รูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

1) องค์ความรู้การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาเป็นระบบความรู้ที่ไม่ถือว่าเป็นวิทยาศาสตร์ ฉะนั้นในการศึกษาเรื่องภูมิปัญญาจะเข้าไปดูว่าชุมชน ชาวบ้านรู้อย่างไรอย่างไร ต้องศึกษาว่าเขาเห็นสิ่งต่างๆ เหล่านั้นได้อย่างไร แล้วองค์ความรู้จะถูกถ่ายทอดอย่างถูกต้อง

2) การจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นกระบวนการ การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับองค์ความรู้และทรัพยากรที่มีในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความเชื่อว่าทุกคนมีศักยภาพที่สามารถพัฒนาได้ด้วยวิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์เดิม และให้คิดตัดสินใจร่วมกันเป็นกลุ่มเพราะเราต้องอยู่ร่วมกับชุมชนและสร้างคุณค่าต่างๆ ร่วมกันให้เกิดความยั่งยืน

3) วิธีการสอนภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่พบในทุกวิถีชุมชน ได้แก่ 1) การบอกเล่า บรรยาย ด้วยวาจา 2) การสาธิต 3) การปฏิบัติจริง 4) วิธีถ่ายทอดโดยให้เรียนรู้จากสื่อด้วยตนเอง 5) วิธีถ่ายทอดโดยจัดในรูปของแหล่งเรียนรู้ 6) วิธีถ่ายทอดโดยใช้การแสดงพื้นบ้านเป็นสื่อ 7) วิธีถ่ายทอดภูมิปัญญาโดยบันทึกองค์ความรู้ไว้เป็นลายลักษณ์ เช่น ตำราต่างๆ และในรูปของสื่ออื่นๆ เช่น วิดีทัศน์ในรูปของวีซีดี/ดีวีดี เทปเสียง หรือแผ่นซีดีเสียง รวมถึงเว็บไซต์ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้และสืบสานภูมิปัญญาต่อไป ไม่ให้สูญหาย

4) การวัดและประเมินผล การวัดผลและประเมินผลในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ หรือกิจกรรมต่างๆ นั้น ผู้สอนควรได้ออกแบบการวัดผลและประเมินผลที่สามารถตรวจสอบได้ว่าผู้เรียนได้เรียนรู้โดยได้ผลตามที่กำหนดไว้ในจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่เพียงใด การวัดผลและการประเมินผลควรครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะกระบวนการ ด้านทัศนคติ มีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง

ส่วนที่ 4 องค์ประกอบ (Element) มียองค์ประกอบ ดังนี้

1. โรงเรียนเป็นศูนย์กลางการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น (School as the Central Hub for Local Wisdom Transmission)

บทบาท: โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของการจัดการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมทรัพยากรและเชื่อมโยงระหว่าง ครูในโรงเรียน ประชาชนชาวบ้าน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

แนวทางการดำเนินการที่ใช้: การสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์ ที่รวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น บทเรียนดิจิทัล วิดีโอสารคดี หรือข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทั้งนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนสามารถเข้าถึงได้สะดวกและง่ายดาย

2. การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอน (Integration of Local Wisdom into the Curriculum)

บทบาท: การบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอน เช่น ภาษาไทย สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ และ ศิลปะ โดยการออกแบบบทเรียนร่วมกับ ประชาชนชาวบ้าน และผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เนื้อหาเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในชุมชน

แนวทางการดำเนินการที่ใช้: การใช้โมดูลการเรียนรู้แบบดิจิทัล ที่รวมเนื้อหาภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับ การเรียนรู้ในวิชาต่างๆ พร้อมทั้งนำเทคโนโลยีเสมือนจริง (Virtual Reality - VR) มาใช้จำลองสถานการณ์การทำงานในวิถีชีวิต ท้องถิ่น ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงในสภาพแวดล้อมที่เสมือนจริง

3. การมีส่วนร่วมของปราชญ์ชาวบ้านและชุมชน (Community and Local Expert Involvement)

บทบาท: ปราชญ์ชาวบ้าน และผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นแหล่งความรู้สำคัญในการถ่ายทอดภูมิปัญญา ท้องถิ่น โดยทำหน้าที่เป็นครูที่ถ่ายทอดความรู้ด้านทักษะพื้นบ้าน ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิต เช่น การเกษตร หัตถกรรม หรือ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

แนวทางการดำเนินการที่ใช้: การจัดทำคลังความรู้ดิจิทัล ซึ่งรวบรวมบทสัมภาษณ์ วิดีโอการสอน และ ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในรูปแบบมัลติมีเดีย ซึ่งนักเรียนสามารถเข้าถึงได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

4. การเรียนรู้เชิงปฏิบัติที่เน้นชุมชนเป็นฐาน (Community-Based Experiential Learning)

บทบาท: การเรียนรู้เชิงปฏิบัติในพื้นที่ชุมชน เช่น การฝึกทักษะการทำงานในชุมชน การทำนา การประดิษฐ์ หัตถกรรม การปลูกป่า หรือการเรียนรู้ประเพณีท้องถิ่น โดยให้ครูและปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้แนะนำและสอนนักเรียนให้ได้สัมผัสกับ ประสบการณ์จริงในชุมชน

แนวทางการดำเนินการที่ใช้: การสร้างแอปพลิเคชันติดตามโครงการ (Project Monitoring App) ที่ให้ นักเรียนบันทึกความคืบหน้าของโครงการหรือกิจกรรมที่ทำในชุมชน ครูและผู้ปกครองสามารถติดตามการพัฒนาของนักเรียนได้ใน เวลาเดียวกัน รวมถึงการสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ช่วยในการจัดเก็บข้อมูลเชิงประสบการณ์จากการเรียนรู้นอกสถานที่

5. การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครอง (Involvement of School Committee and Parents)

บทบาท: คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้ปกครองมีบทบาทในการสนับสนุนทรัพยากร การให้คำปรึกษา และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการถ่ายทอดภูมิปัญญา เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีในชุมชน การสนับสนุนอุปกรณ์และ ทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนรู้

แนวทางการดำเนินการที่ใช้: การใช้แพลตฟอร์มการสื่อสารออนไลน์ (Online Communication Platform) เพื่อให้ผู้ปกครองและคณะกรรมการสถานศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลความคืบหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียน และ สามารถมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นได้สะดวก

6. การสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกและองค์กรที่เกี่ยวข้อง (External Stakeholder and Organizational Support)

บทบาท: หน่วยงานภายนอก เช่น หน่วยงานท้องถิ่น มหาวิทยาลัย และองค์กรพัฒนาโดยเอกชน สามารถ เข้ามาสนับสนุนการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นผ่านการจัดหาแหล่งทุน การฝึกอบรมเพิ่มเติม การจัดทรัพยากร หรือการส่งเสริมการ วิจัยและพัฒนาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

แนวทางการดำเนินการที่ใช้: จัดทำโครงการความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานภายนอก (School- External Partnership Projects) ซึ่งเป็นโครงการที่ให้การสนับสนุนทุน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ และการจัดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้ นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาทักษะจากแหล่งความรู้ภายนอก

7. การใช้เทคโนโลยีเพื่อการถ่ายทอดและการเก็บรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่น (Technology for Wisdom Transmission and Preservation)

บทบาท: การใช้เทคโนโลยีในการเก็บรักษาข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นในรูปแบบดิจิทัล เช่น วิดีโอ บทสัมภาษณ์ ภาพถ่าย และ ฐานข้อมูลดิจิทัล เพื่อให้การเก็บรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นไปอย่างยั่งยืนและสามารถเผยแพร่ยังคนรุ่นต่อไป

แนวทางการดำเนินการที่ใช้: การใช้เทคโนโลยีคลาวด์ (Cloud Technology) ในการจัดเก็บข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น ทำให้ข้อมูลได้รับการเก็บรักษาอย่างปลอดภัย สามารถเข้าถึงได้จากทุกที่ และช่วยเผยแพร่ความรู้สู่คนรุ่นต่อไปผ่านการใช้งานที่สะดวก

8. การประเมินผลการเรียนรู้ผ่านระบบดิจิทัล (Digital Learning Assessment and Monitoring System)

บทบาท: การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนจะใช้ ระบบดิจิทัล ในการติดตามความก้าวหน้าในการเรียนรู้ เช่น การทำโครงการเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น การประเมินทักษะจากการปฏิบัติงานจริงในชุมชน รวมถึงการติดตามความคืบหน้าในการพัฒนาทักษะด้านวิชาการและทักษะชีวิต

แนวทางการดำเนินการที่ใช้: การใช้แพลตฟอร์มการประเมินผลออนไลน์ (Online Assessment Platform) เพื่อให้นักเรียนสามารถส่งผลงานในรูปแบบดิจิทัล และครู ปรากฏชาวบ้าน หรือผู้ปกครองสามารถให้ข้อเสนอแนะและประเมินผลได้ทันที

ส่วนที่ 5 องค์ประกอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

องค์ประกอบของประสิทธิภาพ

1. การบูรณาการในหลักสูตรการเรียนการสอน
2. การพัฒนาทักษะครู
3. การใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยี
4. การมีส่วนร่วมของชุมชน

องค์ประกอบของ ประสิทธิภาพ

1. การพัฒนาความรู้และทักษะของนักเรียน
2. การปลูกฝังทัศนคติและความภาคภูมิใจในท้องถิ่น
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
4. การประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตประจำวัน

การตรวจสอบรูปแบบด้วยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) พบว่า มีความเหมาะสม ความถูกต้อง และเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล (Discussions)

จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการที่สำคัญสำหรับนำมาใช้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า สภาพปัจจุบันของการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนยังคงอยู่ในขั้นตอนของการบูรณาการเข้ากับหลักสูตรในลักษณะที่จำกัด มักถูกสอดแทรกอยู่ในบางวิชา เช่น สังคมศึกษา ศิลปะ และภาษาไทย แม้จะมีความพยายามในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เช่น การจัดค่ายทัศนศึกษา การเชิญปราชญ์ชาวบ้านและภูมิท้องถิ่นมาสอน หรือการจัดโครงการศึกษาภูมิปัญญาในพื้นที่แหล่งเรียนรู้ต่างๆ แต่กิจกรรมเหล่านี้มักเป็นกิจกรรมเชิงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราว และขาดการดำเนินการต่อยอดในการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง มีปัญหาการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการส่งเสริมสนับสนุนการถ่ายทอดภูมิปัญญาในโรงเรียนยังไม่ต่อเนื่องและไม่เป็นรูปธรรม ทำให้การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นยังไม่ได้บูรณาการเข้ากับระบบการศึกษาในโรงเรียนอย่างเต็มที่ ปัญหาอีกประการหนึ่งที่พบในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นคือ

ครูในโรงเรียนยังขาดความรู้เชิงลึกเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและขาดทักษะในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน การฝึกอบรมและพัฒนาคู่มือด้านนี้ยังคงไม่เพียงพอ ทำให้การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนไม่เกิดประสิทธิภาพตามที่ควรจะเป็น และการขาดแคลนทรัพยากรและสื่อการเรียนรู้

โรงเรียนประสบปัญหาในการจัดหาสื่อและทรัพยากรการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น เอกสาร วิดีโอ สื่อดิจิทัล หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ ซึ่งส่งผลให้การเรียนรู้มีข้อจำกัด อีกทั้งยังมีความไม่สอดคล้องกับระบบการศึกษา การเน้นการประเมินผลเชิงวิชาการและมาตรฐานกลาง ในหลักสูตรแกนกลางของระบบการศึกษา ทำให้การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่สามารถเข้ากับรูปแบบการประเมินผลในปัจจุบันได้อย่างเต็มที่ ทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นถูกมองว่าเป็นความรู้เสริมหรือกิจกรรมนอกหลักสูตร ขาดน้ำหนักให้เห็นถึงความสำคัญที่จะดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ปัญหาหลักที่พบคือการขาดแคลนทรัพยากรและบุคลากรที่เชี่ยวชาญ ทำให้การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ อีกทั้งการขาดแนวทางการวัดผล ประเมินผลที่สอดคล้องกับลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้ไม่สามารถประเมินผลการเรียนรู้ได้อย่างเต็มที่ และความต้องการในการพัฒนาการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการพัฒนาหลักสูตรและแนวทางการสอนที่ชัดเจนมีความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและชัดเจน ซึ่งควรออกแบบให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรปกติไม่ใช่เพียงแค่กิจกรรมเสริม เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้และเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่นในชีวิตจริง การฝึกอบรมและพัฒนาครู ความต้องการในการพัฒนาครูให้มีความรู้และทักษะในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเรื่องสำคัญการจัดฝึกอบรม การสร้างเครือข่ายครูที่มีความเชี่ยวชาญ และการจัดเวิร์กช็อปกับปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น จะช่วยเพิ่มศักยภาพของครูในการถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน

การสร้างความร่วมมืออย่างยั่งยืนระหว่างโรงเรียนและชุมชนก็เป็นสิ่งจำเป็น ชุมชนควรมีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดองค์ความรู้และทักษะที่สืบทอดกันมา การจัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม เช่น การเชิญผู้รู้ ปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสอน หรือการสร้างโครงการที่นักเรียนและชุมชนทำร่วมกัน จะช่วยให้การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นเกิดขึ้นอย่างยั่งยืน การใช้เทคโนโลยีเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ มีความต้องการในการใช้เทคโนโลยีเพื่อเก็บรักษาและเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นในรูปแบบดิจิทัล เช่น การสร้างสื่อการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ หรือการใช้สื่อมัลติมีเดียเพื่อช่วยในการสอน ทำให้การเรียนรู้มีความน่าสนใจและเข้าถึงง่ายสำหรับนักเรียน ดังนั้นความต้องการหลักในการพัฒนาการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น ประกอบด้วยการพัฒนาหลักสูตร การฝึกอบรมครู การสร้างความร่วมมือกับชุมชน และการใช้เทคโนโลยีในการถ่ายทอดความรู้ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อความจำเป็นในการสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมายและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Katkasem and Chatrpracheewin (2014, p. 205) ในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นของโรงเรียนเทศบาล โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่า ชุมชนมีประวัติศาสตร์ มีรากฐานทางมรดกและวัฒนธรรมประเพณีที่น่าสนใจ แต่เยาวชนส่วนใหญ่ไม่เข้าใจบริบทและคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำมาสู่การจัดทำแผนการพัฒนาในโรงเรียน ควรมีการประสานการขับเคลื่อนระหว่างชุมชนกับโรงเรียนประสานการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในและภายนอก ชุมชนจัดกิจกรรมที่พัฒนาเด็กและเยาวชนร่วมกับโรงเรียนให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชน สร้างเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถ่ายทอดความรู้มรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนผ่านปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น มรดกทางวัฒนธรรมและแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น กำหนดกรอบการศึกษามรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนกับบริบทของชุมชนให้เอื้อต่อการเก็บข้อมูลสารสนเทศและองค์ความรู้ของชุมชนที่เป็นระบบมีประสิทธิภาพ มีโครงสร้างที่รับรอง เช่น โครงการมรดกพิเศษชุมชนเล่าเรื่องเมืองเก่า เป็นต้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kimprasit (2006, pp. 56-59) ได้ศึกษาการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแพร่ เขต 2 จังหวัดแพร่ พบว่าสถานศึกษาขาดงบประมาณการดำเนินงานเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่มีทักษะในการถ่ายทอดความรู้และไม่ได้จัดทำแผนการสอนหรือเตรียมการสอนร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ขาดข้อมูลเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและขาดการประสานความร่วมมือจาก

ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้นแนวทางในการแก้ปัญหาคือสำรวจแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น จัดทำข้อมูลให้เป็นระบบ โรงเรียนควรอบรม สัมมนาและศึกษาดูงานเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งให้บุคลากรติดต่อประสานงานร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น กำหนดโครงการ แผนปฏิบัติงานของโรงเรียนให้ชัดเจน สอบถามความต้องการของภูมิปัญญา และปราชญ์ชาวบ้านทุกครั้งที่เข้าร่วมกิจกรรม การเรียนรู้

รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนมัธยมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาใช้ กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นใน สถานศึกษาที่สำคัญ 3 กลุ่มคือครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น และ ตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้อง ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษาในโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ ด้วยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (connoisseurship) ซึ่งรูปแบบการบริหาร จัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ (Principles) 2) วัตถุประสงค์ (Objective) 3) สารสำคัญ (Summary) 4) องค์ประกอบ (Element) 5) ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่ารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสม ความถูกต้องและเป็นไปได้ อยู่ในระดับดีมากที่สุด เป็นเพราะว่ารูปแบบการบริหารจัดการ เพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้ศึกษาข้อมูลจากบริบทของท้องถิ่นท่าปลา ผู้เกี่ยวข้อง ผู้ทรงภูมิ ท้องถิ่นผ่านการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ วิเคราะห์ปัญหา แสวงหาความรู้ ปฏิบัติการสนับสนุน และสะท้อนความคิดเห็นร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Katwatsuriya (2016) ศึกษาการพัฒนารูปแบบ การถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการแปรรูปเปลือกเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนโรงเรียน พบว่า รูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การแปรรูปเปลือกเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนโรงเรียน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) องค์ความรู้การแปรรูปเปลือก 2) การจัดการวิสาหกิจชุมชน 3) วิธีการสอนการแปรรูปเปลือกและวิสาหกิจชุมชนแบบโครงการ ประเมินรูปแบบโดยการจัดสนทนา กลุ่ม (Focus Group) พบว่ารูปแบบการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นการแปรรูปเปลือกเพื่อส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนโรงเรียนโดยใช้ กระบวนการ 3 องค์ประกอบ สามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิษณุโลก อุตรดิตถ์ ควรมีการนำรูปแบบการบริหารจัดการ เพื่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาไปเป็นนโยบายให้โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา นำรูปแบบการบริหารไปใช้ปรับให้กับบริบทของโรงเรียนเพื่อการรักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่

1.2 โรงเรียน ชุมชน ผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นมีส่วนร่วม ส่งเสริม สนับสนุนกันตลอด

1.3 ชุมชน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นให้การสนับสนุนในจัดตลาดนัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนักเรียน โรงเรียน และชุมชนได้มีการเสนอผลงานด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นทำให้กลายเป็น Soft Power ของชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 รูปแบบการบริหารจัดการเพื่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้ เป็นรูปแบบที่ทำให้สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่กับชุมชน และสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนท่าปลาประชาอุทิศ สถานศึกษาที่มีบริบทคล้ายกันสามารถนำรูปแบบไปทดลองใช้และทำการวิจัยประเมินผลการใช้รูปแบบดังกล่าว

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบบริหารจัดการเพื่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านปัจจัยองค์ประกอบ และ กระบวนการบริหารด้านอื่นๆ เพิ่มเติมเพื่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในโรงเรียนที่เหมาะสม

References

- Fayol, H. (1949). *General and industrial management* (C. Storrs, Trans.). London: Pitman.
- Jullasin, S. (2008). *Development of a community participation model in applying local wisdom to educational management according to the sufficiency economy philosophy in basic education institutions: Application of the AIC process* (Master thesis). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Katkasem, K., & Chatrupracheewin, C. (2014). Local learning community development with participatory action research. *Journal of Education, Naresuan University*, 18(3), 112-124.
- Katwatsuriya, A. (2016). The development of reed processing by using local wisdom for promoting community enterprise in school. *Dhammathas Academic Journal*, 16(2), 1-12.
- Kimprasit, C. (2006). *The use of local wisdom in school curriculum of schools under Phrae Educational Service Area Office 2, Phrae Province* (Master thesis). Uttaradit: Uttaradit Rajabhat University.
- Lincharean, A. (2018). Qualitative Data Analysis Techniques. *Journal of Education Measurement Mahasarakham University*, (17)1, 17-29.
- Ministry of Culture. (2022). *Transmission of local wisdom*. Retrieved from <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/48772>
- Office of the Education Council. (2010). *Guidelines for Introducing Thai Wisdom into Non-Formal Learning Process and Informal Learning*. Bangkok: The printing Agricultural Co-operative Federation of Thailand.
- Panasit, Y. (2003). People's participation in education management. *Journal of Teacher's Professional Development*, 102(2), 17-27.
- Tha Pla Subdistrict Administrative Organization. (2024). *Basic information of Tha Pla District*. Retrieved from <https://www.tapla.go.th/condition>
- Visuma, A. (2024). *Prachatham: Youth's view of home, children's view of city*. Retrieved from <https://shorturl.asia/rQiVZ>
- Wimuma, A. (2024). *Tha Pla-Uttaradit District and the culture that still remains*. Retrieved from <https://www.lannernews.com/youthteller-05>